

Antagen av Kommunfullmäktige den 24 januari 2018, § 8. Dnr: KS 001060/2017-900

Principer för aktiv ägarstyrning i Båstads kommun

- Medborgare och samhälle ska känna förtroende för att styrningen av kommunens företagssektor sker ändamålsenligt och effektivt.
- Kommunen ska vara aktiv ägare som tar ansvar för sitt ägande
- Kommunens roll för att skapa klara och tydliga ägaridéer, god bolagsstyrning och aktiv dialog mellan ägare och bolag ska sättas i fokus
- Tydlig och avvägd rollfördelning ska råda mellan kommunen, bolagsstämman, bolagsstyrelsen, bolagsledningen, revisorerna och lekmannarevisorerna.

Ovanstående punkter gäller som utgångspunkt för ägarstyrning i Båstads kommun. Nedan följer principer för ägarstyrning i Båstads kommun. Denna ägarstyrning baseras på SKL:s principer för aktiv ägarstyrning. Kursiverad text utgör principer vilka framgår av kommunallag och aktiebolagslag.

1. Kommunen eller landstinget som ägare och syftet med ägandet

I 3 kap. 16 § kommunallagen anges förutsättningarna för att överlämna kommunala angelägenheter till ett aktiebolag. Bestämmelsen innebär att den verksamhet som överlämnas till bolaget ska falla inom den kommunala kompetensen och risken för kompetensöverskridande ska vara liten.

Av 3 kap. 17 § kommunallagen följer särskilda krav när kommunen väljer att bedriva verksamhet i ett helägt aktiebolag. Bestämmelsen innebär att det kommunala ändamålet med verksamheten ska anges i bolagsordningens syfte och verksamhetsföremål, att fullmäktige ska ges rätt att ta ställning innan bolaget fattar beslut i ärenden som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. 3 kap. 18 § kommunallagen innebär att när kommunen äger bolaget tillsammans med någon annan ska kraven i 17 § tillämpas i en omfattning som är rimlig med hänsyn till ägarförhållandena, verksamhetens art och omfattningen i övrigt. Oavsett vem som ska utöva ägarrollen har kommunstyrelsen uppsiktsplikt över bolagssektorn enligt 6 kap. 1 § kommunallagen.

1.1 Allmänt

Kommunen eller landstinget äger bolag och driver företagsverksamhet för att förverkliga kommunala eller landstingskommunala ändamål. Verksamheten syftar ytterst till att skapa nytta för kommunen och medborgarna. Det kommunala ändamålet ska utvecklas i ägardirektiv till bolaget. Det organ i kommunen som utövar ägarrollen och bolagsstyrelsen ska föra en återkommande dialog om ändamålet med verksamheten och hur det ska komma till uttryck.

1.2 Fullmäktiges och övriga organs roller

Kommunfullmäktige ska besluta i vilka delar dessa principer för styrning av kommunägda bolag ska tillämpas i kommunen. Fullmäktige ska, med beaktande av sin exklusiva beslutsrätt i frågor av principiell beskaffenhet eller annars större vikt, också bestämma om kommunstyrelsen eller, i förekommande fall, moderbolagets styrelse ska utöva ägarrollen eller om ägarrollen ska delas mellan dem.

1.3 Delägda bolag

Principerna ska tillämpas i tillämpliga delar i delägda bolag. Vad som är tillämpliga delar ska avgöras utifrån ägarförhållandena, verksamhetens art och omständigheterna i övrigt. I bolag som ägs gemensamt av flera kommuner ska principerna tillämpas på det sätt som ägarna kommer överens om. I delägda bolag ska kommunen avtala med övriga aktieägare i ett aktieägaravtal om hur ägandet ska utövas i bolaget.

2. Bolagsstämma

Enligt 7 kap. 1 § aktiebolagslagen utövas aktieägares lagstadgade inflytande i bolaget vid bolagsstämman, som är bolagets högsta beslutande organ. Bolagsstämman öppnas av styrelseordföranden eller den som styrelsen har utsett till att öppna stämman om inte bolagsordningen innehåller annan bestämmelse. Stämman väljer sedan stämмоordförande. Vid bolagsstämman ska protokoll föras; det ska i förekommande fall registreras hos Bolagsverket.

Av 8 kap. 41 § 2 st. aktiebolagslagen följer motsatsvis att bolagets aktieägare endast genom beslut på bolagsstämman kan ge bindande ägardirektiv till bolaget. Enligt kommunallagen ska ägardirektiv till bolaget i frågor av principiell beskaffenhet eller annars större vikt före beslut på bolagsstämman behandlas i kommunfullmäktige eller, i andra frågor, i kommunstyrelsen eller moderbolagets styrelse. Detsamma gäller beträffande instruktion till ägarens ombud på bolagsstämman.

2.1 Bolagsstämmans uppgifter

Bolagsstämman är ett forum för bolagets ägare att utöva formell ägarstyrning. Stämman bör därför ses som ett led i dialogen mellan ägare och bolag. Om kommunen eller landstinget så bestämmer kan stämman också ses som ett forum för dialog med och information till andra intressenter, till exempel förtroendevalda, allmänhet och de som utnyttjar bolagets tjänster.

2.2 Bolagsstämmans genomförande

Bolagsstämman ska genomföras som stämmosammanträde.

2.3 Kallelse till ordinarie bolagsstämma

Bolaget ska sträva efter att bolagets aktieägare och andra som har rätt att närvara vid stämman genom kallelsen till bolagsstämman får relevant, tydlig och begriplig information om de ärenden som ska behandlas. Kallelsen till bolagsstämma och annan information av allmänt intresse om de ärenden som ska behandlas på stämman ska finnas på bolagets hemsida.

2.4 Ägarens ombud på bolagsstämman

Bolagets aktieägare representeras på bolagsstämman av ett ombud som röstar för respektive aktieägars aktier. Bolagets aktieägare ska utfärda ombudsinstruktion. Instruktionen ska omfatta hur ombudet ska rösta i på stämman förekommande ärenden. Om instruktionen omfattar hur ombudet ska rösta i ärenden av principiell beskaffenhet eller annars större vikt är rätten att utfärda instruktion förbehållen kommunfullmäktige.

2.5 Genomförande av stämmosammanträde

Kommunfullmäktige ska bestämma om bolagsstämman i de kommunägda bolagen ska vara öppen för kommunstyrelsens eller kommunfullmäktiges ledamöter, allmänheten eller massmedia. Om stämman ska vara öppen, ska regler om närvaro- och frågerätt beslutas genom ägardirektiv. Bolagsstämmans ordförande ska se till att den som har närvaro- och frågerätt på ett tillfredsställande sätt ges möjlighet att ställa frågor på bolagsstämman.

2.6 Protokoll från bolagsstämman

Protokollet från stämman ska tillställas aktieägare, styrelseledamöter, revisorer och lekmannarevisorer. Protokoll från senaste ordinarie bolagsstämma och därefter hållen extra bolagsstämma ska återfinnas på bolagets hemsida. Till justeringsman vid bolagsstämman ska utses någon som har rösträtt på stämman.

3. Bolagsstyrelse

3.1 Styrelsens uppgifter

Styrelsen ansvarar enligt 8 kap. 4 § aktiebolagslagen för organisationen och förvaltningen av bolagets angelägenheter i enlighet med gällande lagar och andra regler som gäller för bolaget.

Styrelsens huvudsakliga uppgifter är att fastställa strategin för bolagets verksamhet, säkerställa att bolaget har en effektiv ledning, följa upp och kontrollera verkställande direktörens förvaltning, se till

att kommunfullmäktige får ta ställning innan beslut fattas i bolaget i ärenden av principiell beskaffenhet eller annars större vikt samt se till att bolagets aktieägare och omvärld informeras om bolagets utveckling och ekonomiska situation.

Styrelsen ska se till att det finns tillfredsställande kontroll av att bolaget följer de regler som gäller för bolagets verksamhet.

Styrelsen ska fortlöpande följa upp och utvärdera bolagets verksamhet mot kommunens ändamål med verksamheten och de mål och riktlinjer som fastställts samt se till att bolaget har en adekvat strategi för att uppnå dessa mål. Vid behov ska styrelsen inom ramen för ägarens riktlinjer utvärdera och revidera bolagets strategier och mål. Styrelsen ska se till att kontrollen över bolagets ekonomiska situation är tillfredsställande, att bolagets riskexponering är väl avvägd, att redovisning och finansförvaltning håller hög kvalitet och kontrolleras på ett betryggande sätt samt att bolaget har god intern kontroll.

Styrelsen ska se till att erforderliga riktlinjer fastställs för bolagets uppträdande i etiskt hänseende gentemot anställda, kunder, leverantörer och det omgivande samhället i övrigt. Styrelsen ska diskutera hur uttalanden till allmänhet och massmedia ska göras i bolagets namn.

Styrelsen ska årligen utvärdera sitt eget arbete. Utvärderingen ska minst omfatta om styrelsen saknar någon kompetens för att kunna utföra sina uppgifter, om dess arbetsformer fungerar och om den är organiserad på lämpligt sätt när det gäller eventuell arbetsfördelning. Om styrelsens kommer fram till att det finns brister som behöver åtgärdas ska styrelsen åtgärda bristerna eller anmäla dem till bolagets aktieägare. Styrelsen ska årligen utvärdera verkställande direktörens insatser, varvid endast styrelseledamöterna ska närvara.

3.2 Tillsättande av styrelse, styrelsens storlek och sammansättning

Styrelseledamöterna i kommunägda bolag ska utses av kommun- eller landstingsfullmäktige och anmälas på bolagsstämman. I delägda bolag ska kommunen med beaktande av 3 kap. 18 § kommunallagen komma överens med övriga aktieägare om hur styrelseledamöter ska utses.

Styrelsen ska ha en med hänsyn till bolagets verksamhet, utvecklingsskede och förhållanden i övrigt ändamålsenlig sammansättning, präglad av mångsidighet och bredd avseende ledamöternas kompetens, erfarenhet och bakgrund i övrigt. En jämn könsfördelning i styrelsen ska eftersträvas.

3.3 Styrelsens ledamöter

En styrelseledamot är syssloman i förhållande till bolaget. Det innebär att ledamoten är skyldig att ägna uppdraget den tid och omsorg som erfordras för att på bästa sätt tillvarata bolagets intresse. En styrelseledamot ska alltså verka för att kommunens ändamål med verksamheten så som det kommer till uttryck i bolagsordningen och ägardirektiv förverkligas.

En styrelseledamot ska ha den kunskap om bolagets verksamhet, marknad och omvärldsförutsättningar i övrigt som erfordras för att tillsammans med övriga styrelseledamöter

kunna göra i förhållande till företagsledningen självständiga bedömningar av bolagets angelägenheter och konstruktivt bidra till att fullgöra styrelsens uppgifter.

Ny styrelseledamot ska genomgå en introduktionsutbildning om bolaget, dess verksamhet, organisation, marknad m.m. samt den utbildning i övrigt som styrelseordföranden och ledamoten gemensamt finner lämplig för att ledamoten ska kunna fullgöra sitt uppdrag.

3.4 Arbetstagarledamöter eller arbetstagarrepresentanter

Arbetstagarna i ett aktiebolag med minst 25 anställda har rätt att utse styrelseledamöter och suppleanter för dem enligt lagen om styrelserepresentation. Nämnden för styrelserepresentation har beträffande kommunala och landstingskommunala aktiebolag regelmässigt beviljat undantag från lagens regler. Sådana undantag har dock förenats med villkor i syfte att tillgodose arbetstagarnas intresse av insyn och inflytande.

Nämndens praxis har kommit att ligga till grund för överenskommelser mellan bolag och arbetstagarorganisationer om undantag från lagens regler.

Kommunen ska besluta om arbetstagarna i de kommunala bolagen ska utse styrelseledamöter och suppleanter för dem enligt lagen om styrelserepresentation eller om de kommunägda bolagen ska avtala med arbetstagarorganisationerna om att dessa får utse representanter som inte har rösträtt i styrelsen.

3.5 Styrelsens ordförande

Styrelsens ordförande ska se till att styrelsens arbete bedrivs effektivt och att styrelsen fullgör sina åligganden. Ordföranden ska särskilt:

- organisera och leda styrelsens arbete, uppmuntra en öppen och konstruktiv diskussion i styrelsen i vilken samtliga ledamöter deltar och skapa bästa möjliga förutsättningar för styrelsens arbete,
- se till att styrelsen fortlöpande uppdaterar och fördjupar sina kunskaper om bolaget och dess verksamhet samt i övrigt får den utbildning som krävs för att styrelsearbetet ska kunna bedrivas effektivt,
- upprätthålla kontakt och dialog med bolagets aktieägare i syfte att styrelsen ska känna till ägarnas synpunkter i fråga om bolagets övergripande mål och strategi och andra viktigare frågor,
- ha fortlöpande kontakt med och fungera som diskussionspartner och stöd för bolagets verkställande direktör samt se till att styrelsen utvärderar verkställande direktörens arbete,
- se till att styrelsen erhåller tillfredsställande information och beslutsunderlag,
- kontrollera att styrelsens beslut verkställs, samt
- se till att styrelsen årligen utvärderar sitt arbete.

3.6 Styrelsens arbetsformer

Regler om styrelsens arbete finns i 8 kap. aktiebolagslagen. Styrelsen är ett kollegialt organ där alla ledamöter ska beredas möjlighet att delta i arbetet. Styrelsen får enligt lag inte besluta i ett ärende, om inte såvitt möjligt samtliga styrelseledamöter har fått ett tillfredsställande underlag för att avgöra ärendet och tid att sätta sig in i underlaget. Styrelsen ska besluta om arbetsordning och instruktion för verkställande direktören. När ny styrelse tillsatts ska styrelsen göra en noggrann prövning av samtliga instruktioners relevans och aktualitet. Förnyad prövning ska göras varje år, även om ny styrelse inte tillsatts under året.

Styrelsens lagstadgade instruktioner i form av arbetsordning, instruktion för verkställande direktören samt rapporteringsinstruktion ska vara anpassade till bolagets förhållanden och vara så tydliga, utförliga och konkreta att de kan tjäna som styrdokument för styrelsens arbete.

Om det inte finns särskilda skäl bör styrelsen inte inrätta styrelseutskott, arbetsutskott eller presidium med särskilda beslutsuppgifter.

Styrelsen ska sammanträda i den omfattning som erfordras för att hinna behandla de frågor som ankommer på styrelsen. Styrelsens arbete måste vara organiserat så att styrelsen kan ägna tillräcklig tid åt alla viktiga frågor. Den löpande rapporteringen bör vara strukturerad så att uppföljnings- och kontrollfrågorna inte tar större del av styrelsens tid i anspråk än att särskilt de strategiska frågorna kan ägnas den uppmärksamhet de kräver.

Vid styrelsens sammanträden får endast styrelseledamöter, verkställande direktören, styrelsens sekreterare och andra personer som styrelsen beslutar ska ha närvarorätt delta. Om suppleanter för styrelseledamöter har utsetts ska dessa få delta vid styrelsens sammanträden. Vilka personer som har varit närvarande ska antecknas i protokollet från sammanträdet.

Styrelsens ordförande ska efter samråd med verkställande direktören fastställa förslag till dagordning för styrelsens sammanträden samt se till att dessa är väl förberedda och genomförs effektivt.

De beslutsärenden som ska behandlas på styrelsens sammanträden ska anges tydligt i dagordningen för sammanträdet. Beslutsunderlag och förslag till beslut i ett ärende ska ge en saklig, utförlig och relevant belysning av det ärende beslutet gäller. Skriftligt material inför styrelsesammanträde bör normalt tillställas ledamöterna senast en vecka före sammanträdet.

Varje styrelseledamot ska sätta sig in i de ärenden styrelsen har att behandla och föra fram de uppfattningar och göra de ställningstaganden dessa föranleder. Styrelseledamot ska begära den kompletterande information som ledamoten anser nödvändig för att styrelsen ska kunna fatta väl underbyggda beslut. Styrelsens protokoll ska tydligt återge vilka ärenden som behandlats, vilket underlag som funnits för respektive ärende samt innebörden av de beslut som fattats. Ett färdigt protokoll ska sändas till eller hållas tillgängligt för styrelsens ledamöter senast två veckor efter styrelsesammanträdet.

3.7 Verksamhetsrapportering, finansiell rapportering och internkontroll

Styrelsen ansvarar för såväl årlig som löpande verksamhetsrapportering till bolagets aktieägare. Bolagets aktieägare ska i ägardirektiv klargöra hur rapporteringen ska ske. Den årliga verksamhetsrapporteringen ska innehålla en redovisning av hur väl bolaget uppfyllt ägarens ändamål med verksamheten.

Styrelsen ansvarar för att bolagets finansiella rapportering sker i överensstämmelse med god redovisningssed. Av den finansiella rapporteringen ska framgå på vilket regelverk den grundas.

Styrelsen ska se till att bolaget har god intern kontroll och fortlöpande hålla sig informerad om och utvärdera hur bolagets system för intern kontroll fungerar. Styrelsen ska inför varje år upprätta en plan för internkontrollen i bolaget.

Styrelsen ska dokumentera på vilket sätt den säkerställer

- ändamålsenlig och ekonomiskt tillfredsställande verksamhet i bolaget,
- kvaliteten i rapportering om verksamhet och ekonomi och intern kontroll, samt
- bedömning och uppföljning av bolagets risker.

4. Verkställande direktör

4.1 Verkställande direktörens uppgifter

Verkställande direktören är syssloman i förhållande till bolaget. Det innebär att verkställande direktören är skyldig att ägna uppdraget den tid och omsorg som erfordras för att på bästa sätt tillvarata bolagets intresse. Verkställande direktören ska alltså verka för att kommunens ändamål med verksamheten så som de kommer till uttryck i bolagsordningen, ägardirektiv och styrelsebeslut förverkligas.

Verkställande direktören ska enligt 8 kap. 29 § aktiebolagslagen sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar samt se till att bolagets bokföring och medelsförvaltning sköts på ett betryggande sätt. Verkställande direktören ansvarar för att förse styrelsen med den information om bolaget och dess verksamhet samt det underlag i övrigt styrelsen behöver för sitt arbete.

Verkställande direktören ska se till att styrelsen får ett så sakligt, utförligt och relevant informationsunderlag som erfordras för att styrelsen ska kunna fatta väl underbyggda beslut. Verkställande direktören ska se till att styrelsen hålls informerad om utvecklingen av bolagets verksamhet mellan styrelsens sammanträden.

4.2 Tillsättande av verkställande direktör

Styrelsen ska utse och entlediga verkställande direktör efter samråd med kommunen.

4.3 Ersättning till verkställande direktören

Kommunfullmäktige ska fastställa principer för ersättning till verkställande direktör i de kommunägda bolagen. Principerna ska fastställas genom ägardirektiv och kan omfatta

- fast respektive rörlig ersättning,
- pension,
- uppsägningstid,
- avgångsvederlag, samt
- övriga förmåner.

Verkställande direktörens rätt att ha bisysslor ska regleras i anställningsavtal.

4.4 Vice verkställande direktör

Reglerna om verkställande direktör ska i tillämpliga delar gälla också vice verkställande direktör.

5. Revisorer och lekmannarevisorer

5.1 Revisorer

Bolagets revisorer utses på bolagsstämman. Bolagets revisor ska i den utsträckning som följer av god revisions sed granska räkenskaperna och styrelsens och verkställande direktörens förvaltning. Bolagsstämman får ge revisorn ett utökat granskningsuppdrag i den mån det inte strider mot lag, bolagsordningen eller god revisors sed inklusive god revisions sed.

5.2 Lekmannarevisorer

Lekmannarevisorer i bolag där kommunen direkt eller indirekt äger alla aktier ska utses av kommunfullmäktige och anmälas på bolagsstämman. I delägda bolag ska kommunen med beaktande av 3 kap. 18 § kommunallagen komma överens med övriga aktieägare om, och i så fall hur, lekmannarevisorer ska utses.

Bolagets lekmannarevisorer ska i den utsträckning som följer av god sed för lekmannarevisorer granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om bolagets interna kontroll är tillräcklig. Bolagsstämman får ge lekmannarevisorn ett utökat granskningsuppdrag i den mån det inte strider mot lag, bolagsordningen eller god sed för lekmannarevisorer inklusive god sed för hur allmän granskning ska genomföras.

5.3 Styrelsens relation till revisorer och lekmannarevisorer

Styrelsen ska se till att ändamålsenliga relationer med bolagets revisorer och lekmannarevisorer upprätthålls. Styrelsen ska överväga att en gång varje år sammanträffa med revisorer utan närvaro av någon från företagsledningen. Styrelsen ska dokumentera hur bolaget kommunicerar med bolagets revisorer och lekmannarevisorer.

6. Informationsregler

6.1 Information i årsredovisning eller bolagsstyrningsrapport

De kommunägda bolagen ska i en särskild bolagsstyrningsrapport eller i årsredovisningen lämna följande information:

- (1) Om utvärdering av styrelsen och verkställande direktören genomförts.
- (2) Om styrelseledamöterna eller verkställande direktören har uppdrag, aktier, andelar eller andra intressen i företaget som bolaget har affärsförbindelser med eller som är verksamt i samma bransch som bolaget.
- (3) Hur styrelsearbetet bedrivits, inkluderande eventuell arbetsfördelning, antal sammanträden, genomsnittlig närvaro samt vem som varit sekreterare vid styrelsens sammanträden.
- (4) Hur den interna kontrollen, både vad gäller uppfyllande av bolagets syfte, av ägaren beslutade verksamhetsmål och finansiell rapportering, är organiserad och hur väl den fungerat under senaste räkenskapsåret.
- (5) Hur bolagets risker bedömts och följts upp.
- (6) Hur bolaget kommunicerar med revisorerna och lekmannarevisorerna.
- (7) Vilka ärenden som bolaget överlämnat till kommunen eller landstinget för att bereda kommunfullmäktige tillfälle att ta ställning.

Kommunfullmäktige ska avgöra om rapporteringen och information ska ske i årsredovisningen eller i en särskild bolagsstyrningsrapport. Kommunfullmäktiges beslut ska utformas som ett ägardirektiv.

6.2 Information på internet

Kommunägda bolag ska ha en hemsida som nås via kommunens hemsida. Om bolagets ägare bestämmer det kan information om bolaget i stället finnas på kommunens hemsida. När information lämnas på kommunens eller bolagets hemsida ska reglerna i personuppgiftslagen beaktas.